

Lys, varme og oplevelser er noget af det vinterbyen mangler. De kan heldigvis ofte kombineres med madlavning, hvor kulden får det hele til at dampe. Fællesspisning her på Hulgårds Plads er et eksempel på hvordan man kan skabe liv i de kolde københavnske gader. Fotograf: Stefan Ravn.

Vinteren kommer, lad os gemme os

VINTERBYEN. Der går otte måneder fra den første frost til den sidste, og alligevel er vores byer ikke indrettet til et udeliv i kulden. Eksempler på det modsatte kan vise en ny tendens

Af Lars Thorsen

Når vinteren sænker sig over Danmark, bliver byernes uderum til kolde, tomme stuer man bare hurtigt skal igennem. Der er ingen mennesker at tale med, der er ingen behagelige steder at sidde, og der er nærmest ingenting at lave. Det er som om at byen er indrettet til at man skal sidde inde og spise guf fra oktober til marts. I flere år har Københavns Kommune eksempelvis målt hvordan borgerne bruger det offentlige rum. Men kun om sommeren. Det er en underforstået præmis at man ikke bruger byrummene om vinteren.

Det var den slags tanker som lå bag da arkitekt Ellen O'Gara med firmaet Platant begyndte at arbejde med at få aktiveret byen i vinteren 2012.

„Vi blev virkelig overraskede

over at vinterbyen er så ufatte- ligt nedprioriteret. Der sker ingenting i byrummene herhjemme om vinteren, og ingen snakker om det, ingen virker bevidste om det, og når man er på konference, er der meget få vinterbilleder i folks præsentationer. Det er som om at vi har kollektivt hukommelsestab eller bare ignorerer størstedelen af årets byliv,” fortæller Ellen O'Gara.

Siden da har Platant og Ellen O'Gara været initiativtager til vintersolhvervsfester forskellige steder i hovedstadsområdet, og især sidste vinter tog det fart da Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune sagde ja til at stille fem byrum til rådighed til såkaldte vinterstationer.

„På en enkelt dag deltog 400 mennesker midt i kulden. Jeg tror at de havde hungret efter at komme ud og møde

hinanden. Og så gav vi dem en anledning ved at koble en række aktiviteter på byrummene, såsom byvandring og folkekøkkener. Om vinteren er vi nemlig mere indelukkede. Vi skynder os i ly og har ikke samme muligheder for at møde folk. Ikke mindst på helt lavpraktisk plan fordi bænkene i beton er kold og våd at sidde på. Det prøvede vi også at arbejde på vores stationer,” fortæller Ellen O'Gara.

Hun forklarer at de bl.a. lavede en bænk i et materiale, som ikke er vådt og koldt hele tiden, et polstret møbel der var vandafvisende, blødt og oplyst. „Og det at sidde ude om vinteren på noget som er tørt, varmt og blødt, var en ret god oplevelse.“

Den monofunktionelle by
Lektor ved Aalborg Universitets Institut for Planlægning,

Birgitte Hoffmann peger netop på Platants arbejde når talen falder på konceptet vinterbyer i Danmark. Hun har også rejst meget i Grønland, hvor mange folk bevæger sig rundt i byen i mørket og mødes med hinanden, og der er folk der falbyder varer. Til sammenligning er de fleste danske byer normalt helt døde efter klokken 17.

„Men det ville tilføre en enorm værdi hvis man tænkte på at skabe byrum og infrastruktur som kan bruges på alle årstider. De fleste byrum og deres inventar er meget monofunktionelle i forhold til årstiderne. Mange byrum fungerer simpelthen kun om sommeren, og jeg synes at det er ærgerligt der ikke er flere som tænker multifunktionelt i forhold til årstiderne. Potentialerne er tydelige i klimatilpasningen hvor eksempelvis sky-

brudanlæg har en ekstra funktion som skaterbane når det ikke regner. Hvorfor skal vi sidde inde og spise julesmåkager hele vinteren når vi kan styrke leg, bevægelse og byliv?" spørger Birgitte Hoffmann og påpeger de forhold som byerne kan arbejde med hvis de også vil have et byliv om vinteren: lys, bevægelse, varme, læ og oplevelser.

Hvis man spurgte borgerne om deres oplevelse af de danske byer, er det sjovt nok sandsynligt at man ville ende med de præcis modsatte svar: At den danske vinterby er mørk, stillestående, kold, forblæst og begivenhedsløs.

Lys, varm vinterby

Derfor var det også netop disse forhold, som Ellen O'Gara og Platant fokuserede på da de skulle skabe de fem vintertilpassede byrum i København og Frederiksberg.

„Det handler om at gøre tingene på vinterens præmisser og eksempelvis iscenesætte mørket. Derfor arbejdede vi også meget med lys og farver. I København er der generelt

Glenteparken er en lommepark i København der i høj grad også fungerer som transitstede mellem den travle Nordre Fasanvej og højbanen. Derfor tog Platant fat i busskuret som hele året rundt er base for brug af byrummet og undersøgte om andre materialer og funktioner kan gøre den kolde ventetid lidt rarere eller mere underholdende. Entreprenør: RS Entreprise. Arkitekt: Platant. Fotograf: Rawson Production.

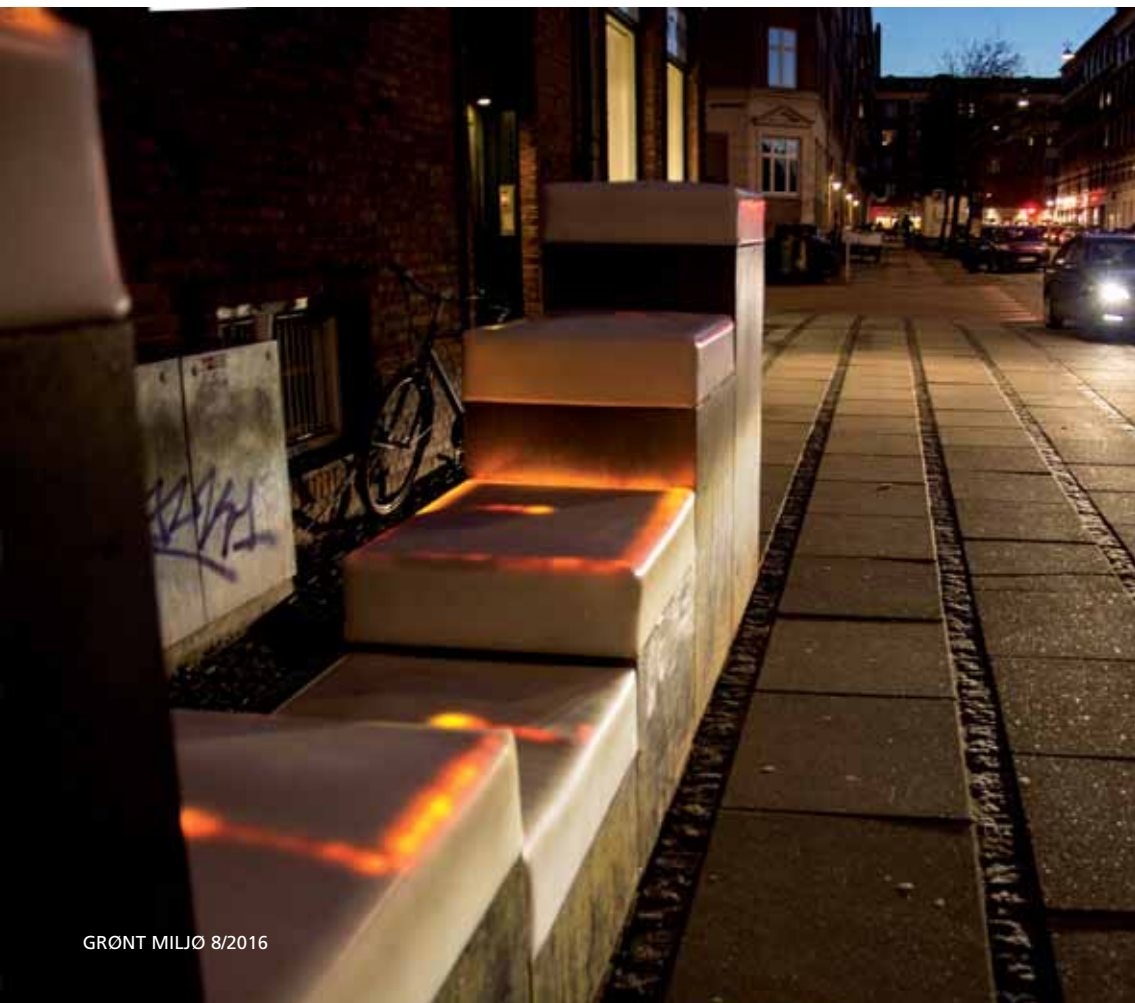
ønske om meget brugsbelysning, praktisk lys som bliver nødt til at være der. Vi prøvede så at etablere lys i øjenhøjde i form af byskulpturer. Det er ikke revolutionerende, men lyset er vigtigt, for byen er mørk om vinteren og mørket kan være utrygt. Men alle har lyst til frisk luft og til at se hinanden uden for. Vi skal bare finde en måde at få dem

ud på,” fortæller Ellen O'Gara som havde en af de største succeser ved at fokusere på varme og fællesskab.

„Der er en del byhaver i København, men de er lukkede om vinteren, og det er surt, for måltidet og dyrkningen er en god ramme for mødet mellem mennesker. Derfor endte vi med at bygge et halvtag ved en bygning på Hulgårds Plads

og bygge en masseovn under halvtaget som vi fyrede op under. Vi inviterede foreningen bag den lokale byhave, og sammen med en lokal bar begyndte de at lave folkekøkkener sammen hernede. Der var stor tilstrømning, og det var et virkelig fint resultat. Nu er der sat en tradition i gang som både fungerer sommer og vinter, og som i høj grad også udgør et forretningspotentiale,” fastslår hun.

Der er ofte ingen steder at sidde i vinterbyen. Det prøvede Platant at ændre med dette bænkemøbel af silikonegummi. Materialet tåler kulde og varme, er translucent, vandafvisende og ret solidt. Det er her brugt som et stykke stof somen møbelpolstrer har syet betræk af. Installationen stod på hjørnet af Kronprinsesse Sofies Vej og Holger Danskes Vej på Frederiksberg. Fotograf: Rawson Production.

Frostfestival

Hvis vi ser bort fra skøjtebanerne og julearrangementerne, er det generelt småt med større vinteraktiviteter som finder sted i byrummene. I de sidste seks år er der dog blevet afholdt 'Frostfestival' i København. Festivalen har tidligere afholdt koncerter på bunden af tomme svømmepøle, i forladte akvarier, i Botanisk Have og i forskellige museer og kirker og ikke mindst midt på Toftegårds Plads i Valby.

I Valby havde koncertarrangementerne sammen med Platant taget højde for andre af Birgitte Hoffmanns essentielle forhold for vinterbyen: bevægelse, læ og oplevelser. Ingen kan nemlig stå ret op og ned og høre koncert i vinterkulden særligt længe. Derfor var der blevet anlagt en skøjtebane foran scenen så folk kunne bevæge sig mens de hørte musik. Og rundt om banen var ikke opstillet bænke eller tribuner, hvor folk kunne sidde og blive forblæst. Nej, der var opstillet halmballer som børnene kun-

Vintersolhverv på ØsterGro. I december 2015 lagde det storstilede urban farming-initiativ ØsterGro for tredje år i træk tag til Platants vintersolhvervsfest. Fotograf: Anders Find.

ne lege i og få varmen, og som samtidig kunne stilles op, så de gav lune siddemuligheder og ikke mindst læ.

Granskoven i Gladsaxe

Frostfestival er støttet af Norda-fonden og Tuborg Musik. Så langt er man ikke nået i det almene boligbyggeri Værebros Park i Gladsaxe, et område som har en koncentration af udsatte borgere sammenlignet med den øvrige by.

Den mest centrale plads i Værebros Park er forpladsen som er det første som beboere og gæster møder når de ankommer til boligområdet. Der har før været skudepisoder på pladsen, og forpladsen fremstår ofte trist og livløst. Beboerne har derfor et stort om at omdanne forpladsen til et attraktivt opholdsrum.

Derfor har Gladsaxe Kommune afsat 120.000 kr. til projektet 'Vinterliv' der ifølge projektbeskrivelsen har til hensigt i vinteren 2016/2017 „at stimulere til mere liv på forpladsen ved at indsætte nye, midlertidige fysiske rammer og gennemføre aktiviteter som bringer livet inde i centret ud på forpladsen.“

I by- og miljøforvaltningen forklarer landskabsarkitekt Katrine Olesen at projektet er på forsøgsstadiet, og at de generelt ikke har mange erfaringer med at skabe vinterliv endnu.

„Og når man taler om vinterliv, så er det første folk tænker på jo skøjtebaner, men her er klimaet imod os. Generelt ville vi kunne gøre nogle helt andre ting hvis vi virkelig havde frosten og sneen og lyset som de har længere nord-

på. Men når man har naturen imod sig, kræver det for meget energi at holde skøjtebanen nedkølet,“ pointerer Katrine Olesen. I stedet er planen i første omgang at opstille en granskov (af juletræer på fod med lys) og et opvarmet telt. Så mangler der ellers bare vinterlivet.

Vinterborgere

Og det er netop udfordringen - at få borgerne til at bruge vinterbyen. „Vi lægger op til at teltet skal være et mødested, et samlingssted. Beboerforeningen kan lave suppe en gang om ugen, biblioteket kan arrangere højtlesning, og butikkerne kan lave torvedage. Men det kræver jo en del engagement. Det kræver nogle frivillige kræfter, og det er den største udfordring. Vi kan

skabe rammer og facilitere begivenheder, men der skal være et *drive* lokalt,“ forklarer Katrine Olesen.

At borgerne og byens andre aktører selv skal i gang før vinterlivet opstår, er også en af Birgitte Hoffmanns pointer. „Det handler ikke nødvendigvis om at bygge nye byrum. Det handler om at skabe rammerne for at aktivere borgerne og foreninger så de kommer ud. Sæt lys op i den lokale park og inviter de lokale idrætsforeninger til at finde på nye aktiviteter uden for. Sæt rammerne op for at borgere, foreninger, virksomheder og butikker kan skabe nye tilbud og erobre byen om vinteren.“

Birgitte Hoffmann opsummerer: „Der er et stort potentiale for byliv, sundhed og innovation. På kort sigt handler det om at lave rum og rammer for events og andre anledninger til at komme udenfor. På langt sigt handler det om at tænke årstiderne med ind på en helt anden måde end vi gør i dag når vi planlægger byens infrastruktur og rum.“

For inspiration kan nysgerrige læsere eksempelvis besøge vinterbyen Toronto i Canada eller studere Platants hjemmeside platant.dk. Man kan også vente til det bliver vinter og så gå en tur på forpladsen ved Værebros Park og få en snak med folkene i teltet i granskoven.

For hvis vi ikke begynder at tænke kreativt og aktivere byrummene i den kolde tid, kommer vi til at slæbe os gennem vinter efter vinter efter vinter, hvor bænken er kold, gaden er tom, mørket er tæt, og byen nærmest er død. □

For at modvirke at forpladsen ved Værebros Park i Gladsaxe virker utryk, eksperimenterer Gladsaxe Kommune denne vinter med projektet 'Vinterliv'. En granskov og et samlingspunkt i form af et stort telt skal få beboere til at engagere sig. Ud over Platants arbejde er dette et af de eneste kendte danske projekter som fokuserer på liv i vinterbyen uden at det har noget med jul at gøre. Illustration: Katrine Olesen, Gladsaxe Kommune.

